

astra film

Florin Iepan: Prefer să las
spectatorii să judece singuri **2**

Jurnal de festival.
Prima seară, a doua dimineață **3**

Michael Yorke, oaspete de onoare al Astra Film Fest 2007

Documentaristul și antropologul britanic Michael Yorke revine la Astra Film Fest Sibiu, în calitate de membru al juriului și protagonist al unei secțiuni speciale. Programul care îi este dedicat include filmele *Dossers*, *Dust and Ashes* și *Eunuchs: India's Third Gender*, proiectate miercuri, începând cu ora 15.00, în Sala A, și *Holy Men and Fools*, care va putea fi urmărit în Sala B de la ora 19.00. Cineastul va sta la dispoziția spectatorilor sibieni după fiecare dintre proiecțiile filmelor sale.

Festivalul și-a creat un stil foarte personal și atrăgător

INTERVIU

Faceți parte din echipa Astra Film de peste un deceniu. Care este realizarea care v-a oferit cele mai mari satisfacții în această perioadă?

Fiecare proiect aduce, din fericire, partea lui de satisfacție. Într-un fel, noi, echipa Astra Film, am lucrat mereu „contra curentului”, am pornit proiecte cărora puținii le dădeau șanse, iar faptul că ele au reușit ne-a dat mari satisfacții și un „combustibil” pentru alte și alte proiecte imposibile. Desigur, cel mai mare proiect și cea mai mare reușită este Astra Film Fest. Lucrăm acum la o carte despre Festival, un fel de Jurnal Astra Film, despre primii ani și despre parcursul Festivalului, de la proiectul inițial al lui Dumitru Budrala, căruia nu-i dădea nimeni nici o șansă și până la ceea ce e Astra Film Fest astăzi. Cred că va fi interesant pentru oricine vede Festivalul acum să aștepte amănunte – uneori amuzante, alteori de-a dreptul absurde – din istoria de culise a Festivalului.

Anul acesta, proiectul cultural Astra Film a căpătat amploare, prin

**interviu
cu Adina
Vărgatu,
membru în
consiliul
director al
Astra Film**

lansarea Cinematecii Astra Film. Cum a fost primită această nouă inițiativă de către public?

Cinemateca Astra Film a apărut tocmai pentru că am observat, de-a lungul edițiilor Festivalului, interesul pe care îl stârnește acest tip de film documentar. Există un segment de public, din ce în ce mai semnificativ, care nu se regăsește în oferta televiziunilor comerciale. Din acest punct de vedere, filmele pe care noi le promovăm umplu un gol. La Astra Film vezi ceea ce nu poți vedea în altă parte. Există o foame de documentar în România la ora actuală – cel puțin așa dă de înțeles afluența de public de la Festival. Așa stând lucrurile, ne-am gândit că un program permanent de film documentar ar fi binevenit, pentru că Festivalul,

oricât de concentrat ar fi în proiecții și evenimente, durează doar o săptămână. 2007, anul Capitalei Culturale Europene, ne-a oferit pretextul, dacă vreți, de a materializa programul Cinematecii. Așa se face că am fost prezenți încă din prima zi a Capitalei Culturale cu proiecții zilnice. Am simțit că datorăm acest lucru unui public căruia chiar Astra Film i-a deschis apetitul pentru filmul documentar.

Care sunt principalele criterii de selecție a filmelor din competiție?

Selecția este întotdeauna dificilă. Noi stabilim o grilă, o listă de criterii, dar, ori de câte ori e vorba de film, elementul subiectiv este inevitabil și este foarte important ca subiectivitatea să aibă o pondere minimă în decizia finală. Mult mai important este programul complet al Festivalului și imaginea de ansamblu a ediției. Există, desigur, niște criterii tehnice, dar dincolo de ele avem în vedere criteriile legate de modul în care autorul își abordează subiectul, legătură pe care reușește să o stabilească cu personajele și – foarte important – onestitatea. Un film documentar adevărat pătrunde în viața și în intimitatea unor oameni. Trebuie să o faci cu deplină onestitate și cu

respect pentru cei pe care îi proiectează pe ecran.

Unul dintre atuurile Astra Film Sibiu este echipa sa de voluntari. Cum reușește Festivalul să atragă atâtia tineri entuziaști, nu numai din România?

Cred că Festivalul și-a creat un stil foarte personal, o combinație de rigoare cu nonconformism, care atrage. Astra Film are deja o tradiție în a lucra cu voluntari. O facem de mulți ani, de pe vremea când voluntariatul nu avea prea mare rezonanță în România. Voluntarii străini cu care am lucrat au înțeles de la început că Festivalul e un loc unde poți învăța multe. Nu e puțin lucru să vezi un eveniment de asemenea amploare din interior, să lucrezi pentru el și să simți că ai avut și tu o părticică de contribuție la succesul lui. Pentru ediția din acest an contăm pe o echipă foarte bună de voluntari, români și străini. În perioada de pregătire am lucrat cu o echipă numeroasă de voluntari japonezi. Unii dintre ei au rămas cu noi și pe perioada Festivalului. Pentru voluntarii români (cei care asigură traducerea filmelor și ale dezbaterilor și multe altele), numai cuvinte de laudă.

Prefer să las spectatorii să judece singuri

Interviu cu Florin Iepan, regizorul filmului Bela Lugosi, vampirul căzut

Ar trebui cultura română să-l recupereze / revendice pe Bela Lugosi?

În nici un caz. Nu cred că Lugosi trebuie revendicat de cineva, în nici un fel. Singurii care au un soi de drepturi asupra lui sunt chiar urmașii săi din Los Angeles și atât. Dar el a rămas în custodia noastră, chiar dacă nu este de origine română, la fel ca și multe alte personalități din Transilvania și Banat.

Principalul element inedit al documentarului dumneavoastră este asocierea dintre cariera artistică a lui Bela Lugosi și străvechile ritualuri funerare și de protecție împotriva strigoilor din Ardeal (ritualuri care v-au preocupat și în alte filme). Cum v-a venit ideea acestei asocieri?

Obiceiurile de sorginte precreștină mă preocupă de ceva vreme. Chiar dacă nu există un link direct cu Lugosi, eu cred că este important să facem un pic de lumină în subsolurile mitului Dracula și să lămurim care sunt aspectele care l-au determinat pe Bram Stoker să plaseze acțiunea romanului său în zona asta de lume. Puține lucruri sunt întâmplătoare, la o analiză mai

atență. Eu pot să spun că relatări despre obiceiurile straniei din partea asta de lume erau frecvente în secolele XVII și XVIII, în zona de limbă germană a Europei; ele au culminat cu studiul Fraților Shott, intitulat Basmă valahe, o antologie bazată pe un atent studiu de teren, care demonstrează că Transilvania nu a fost o alegere întâmplătoare. Pe de altă parte, noi demonstrăm în film că Bela Lugosi a fost un cabotin genial, care s-a jucat mult cu biografia lui și care, într-un fel, ne invita și pe noi să speculăm pe seama sa...

Ce a reprezentat, în opinia dumneavoastră, rolul Dracula pentru Bela Lugosi: o binecuvântare sau un blestem?

Păi, chiar Lugosi a răspuns la întrebarea asta în film. Eu mă abțin să fac judecăți tranșante, prefer să las spectatorii să judece singuri. În mod cert, Lugosi este creatorul

unui personaj foarte puternic, care i-a complicat mult existența, dar care i-a oferit un lucru după care tânjea de foarte multă vreme: să devină o celebritate mondială.

Care au fost dificultățile cele mai mari pe care le-ați întâmpinat la

acest documentar?

Spre deosebire de alte proiecte, de data asta nu au fost probleme majore nici cu finanțarea, nici cu producția etc. Cel mai dificil a fost să găsească o structură interesantă de montaj, pentru a evita o desfășurare de tip cronologic, cum se întâmplă cu majoritatea biografiilor.

De ce credeți că în România nu există mai mult interes pentru documentarul de televiziune autentic?

Nu așa împărți filmul documentar în genuri și subgenuri, respectiv autentic sau neautentic, dar este adevărat că eu mă raportez la condiția mea de autor de filme documentare ca la o profesie și mai puțin ca la o vocație. Din cauza asta fac filme documentare care sunt destinate în principal televiziunii și am observat și eu că nu sunt multe producții de gen realizate de producători sau regizori români. Cauzele sunt multe, dar cea mai evidentă este atitudinea TVR-ului, care ar trebui să fie finanțatorul obligatoriu al unor astfel de proiecte, dar care, în ultimul timp, a întors spatele producătorilor independenți.

Mihai Fulger

Low Cost 110 €

de Stéphan Luçon și Nora Agapi, Franța-România, 2006, 52 min.

Miercuri, sala B, 15:15
Vineri, sala A, 17:00

Emigrația economică românească mătură, val după val, din 1989 încoace, Europa de Vest. Mulți români n-ar sta, probabil, pe gânduri dacă li s-ar propune să muncească pentru un salariu de 10 ori mai mare decât cel care li se oferă aici, în Spania, Italia sau Franța. Vă imaginați însă un francez venit să muncească în România pentru 110 euro pe lună?

Aceasta este situația ipotetică de la care pornește Low Cost, un documentar semnat de un tânăr realizator francez, Stéphan Luçon, director al ediției românești „Le monde diplomatique”, și de o fotografă din România, Nora Agapi, absolventă a UNATC. Ipoteza se bazează însă pe un fapt real: în 2005, în pline dezbateri pentru adoptarea noii Constituții Europene, Sem Suhner, o companie franceză din Schirmeck, Alsacia, specializată în bobine și transformatoare electrice, a disponibilizat nouă angajați. Cum industria din întreaga zonă se afla în recesiune, din cauza concurenței produselor mai ieftine de pe piața asiatică, faptul nu era unul ieșit din comun și n-ar fi făcut cine știe ce valvă. Însă patronul francez le-a propus celor nouă disponibilizați, ca o alternativă la pierderea locului de muncă, să vină să lucreze la fabrica Suhner din Mediaș, România, la salariul est-european de 110 euro pe lună brut, plus bonuri de masă.

Filmul ia act de reacțiile pe care le-a stârnit această propunere – consternare, neîncredere, iritare – în România și în Franța. Deși știrea a fost prilej de scandal politic în Franța și de acuzare a unor atitudini antiromânești ale europenilor în România, realizatorii nu sunt interesați decât de implicațiile acesteia în rândul păturii sociale direct

afectate de propunerea managerului francez. Sunt intervievați o parte dintre muncitorii francezi disponibilizați, dar și muncitorii români din Mediaș, aflați pe aceeași treaptă socială. Apar și declarații ale managerului Sem Suhner, ale unui sindicalist francez și ale unuia din România, ale unui șofer de taxi etc. Martori și barometre sociale care vor indica bunăstarea relativă și vor măsura, în același timp, importanța obișnuinței, a rutinei, a legăturilor cu comunitatea în viața acestor oameni.

Realizatorii merg pe firul ipotetic – ar fi fost, într-adevăr, posibil, așa ceva? – și o însoțesc pe una dintre muncitorii disponibilizate care vine să vadă, alături de soțul ei, cum se trăiește în România. Perechea se întâlnește cu un cuplu similar, muncitori-muncitori, și schimbă impresii despre greutățile vieții. Montajul dă impresia unui dialog firesc, confraternal. Finalul prezintă, sub forma unui comentariu la un post local de radio, și o teză: singura globalizare din ziua de azi e cea a capitalului, banii fiind transferați dintr-un loc într-altul, fără condiții și limitări; oricând se va găsi, într-o parte a lumii, cineva numai bun pentru a fi exploatat, care va munci pe mai puțin bani.

Testimoniile prezintă, însă, un evantai mult mai larg de motivații, cu oameni dispuși să muncească pe sume mai mici sau mai mari, care nu se simt, neapărat, exploatați. Low Cost este un film cu multe probleme sociale în fundal (sărăcie, dezrădăcinare, emigrație, șomaj) și în prim-plan cu o întâlnire dintre indivizi asemănători, dincolo de facturi și salarii.

Cătălin Sturza

Jurnal de festival.

Prima seară, a doua dimineată

Seara începe în foaiere, care se aglomerează foarte tare (așa cum speram). Astra Film nu e un festival de VIP-uri sau personalități strălucitoare și inaccesibile, ci de oameni fascinanți, cu care poți vorbi liber. Rumoare, parfum și emoții.

E șase. Filmul despre Astra Film Fest 2006 rulează deja pe ecran. Întârziată se fac vinovați de discuții prelungite. Trag cu ochiul la lumea din sală: destul de numeroasă. Se termină proiecția cu amintiri și pe scenă urcă organizatorii festivalului și figuri importante ale Sibiului. Sunt cu toții mândri că există și Astra Film Fest 2007, blamează Ministerul care nu acordă suficiente fonduri, susțin importanța internațională a acestui festival și unicitatea lui în România. Se simte un entuziasm general. Urmărim un montaj cu secvențe din filmele de anul trecut. Îmi vine să demisionez de la ziar și să stau să le văd pe toate. Sunt cel puțin vreo 15 secvențe din filme pe care e musai să le văd.

Felul în care Alexandru Solomon spune că e chiar curios să vadă ce părere avem despre film e o foarte bună strategie și duce la așezări comode în scaun și tras aer în piept. Ne pregătim. Filmul începe cu regizorul. E perspectiva lui. Face din start o declarație: așa văd eu, așa am auzit eu, așa cred eu despre Radio Europa Liberă. Îl iau ca atare și mă impresionează, dincolo de informație (pe care nu o aveam decât foarte sumar). În spatele meu, un cuplu de pensionari reacționează la aproape fiecare secvență din film. Sunt indignați de securist, scârbiți de declarațiile mincinoase, impresionați de povești. Filmul e aplaudat îndelung. Văd emoții pe toate fețele. Inclusiv pe fața mea presupun că se citește un fel de OAU! pierdut. Reacțiile nu sunt prea multe. O doamnă se întinde la povești, ceea ce spune multe despre cât de important e subiectul abordat și cât de dor le este oamenilor să discute despre asta.

Regizorul și echipa ne invită în hol la un pahar de vin din butoiul special conceput pentru premieră și la creveți vietnamezi (ca în comunism). Mi-aș dori să existe în fiecare lună un festival de film, sau în general un festival care să mă umple de

atâtea energie și emoții și să-mi dea senzația sinceră de ce bine că sunt aici. (M.V.)

Personaje: Alexandru Solomon, Dumitru Budrala, Cristi Puiu, Anne Schiltz, Adina Vărgatu, Nestor Rateș, Emil Hurezeanu, plus Ada Solomon,

Elvira Geppert și o sală întreagă de jurnaliști. Context: marți dimineața, timp de mai bine de o oră, într-o sală bine încălzită, cu fotolii și canapele comode, la Casa de Cultură din Sibiu. Organizarea Astra Film Fest (Budrala, Vărgatu), echipa Cold

Waves: Război pe calea undelor (2 x Solomon, Geppert), cu tot cu personajele filmului documentar (Rateș, Hurezeanu), juriul festivalului (Puiu) și mass-media, prin ambasadorii lor, într-un singur loc.

continuare în pagina 4

astra film

Astra Film
Ziar al
festivalului
Astra Film Sibiu

Redactor-șef:
Mihai FULGER

Redactor-șef adjunct:
Jean-Lorin STERIAN
Secretar general de redacție:
Toma PEIU

Redactori:
Andrada ROMAGNO, Cătălin STURZA,
Miruna VASILESCU, Andrei RUS
Traduceri: Angela COMAN, Ioana SLOBODNICU
Fotograf: Alisa TARCINIU
Layout: Nicu ILIE
Tehnoredactor: Andrei POSPAI

Jurnal de festival.

Prima seară, a doua dimineață

continuare din pagina 3

Cristi Puiu s-a temut că va fi o conferință de presă cu el. Alarmă falsă! A intervenit, mai apoi, o dată sau de două ori în discuții, însă mai degrabă din tabăra jurnaliștilor. Lui Anne Schiltz i-au revenit vreo două minute. A anunțat, timid, premiera națională a documentarului Stăm, inclus în secțiunea „Transilvania mea”. Un vernisaj al expoziției de fotografie cu aceeași temă – tot marți, cu tipuituri.

Restul a fost, aproape în întregime, prestația lui Emil Hurezeanu, secundat sporadic de Nestor Rateș și de

Libere, care trebuie să fie obiectiv, detașat”. „Un documentar nu trebuie să fie neutru, trebuie să prezinte un punct de vedere”, crede, totuși, Solomon.

E Cold Waves un film pentru publicul tânăr? Vor fi tinerii atrași de subiectul dictaturii, al cenzurii și al securiștilor și, mai mult, îi mai interesează pe cei născuți în jurul anului 1989 chestiunile politice de orice fel? și, în fond, există numai două tabere, neagră și albă, una cu securiști și parlamentari răi și una cu jurnaliști REE buni? Alexandru Solomon n-a apucat

generație ascultau The Doors la Europa Liberă, domnul Hurezeanu lupta, probabil, cu Max Weber în brațe, sorbind, prin toți porii, politică internațională. Un episod din making of, povestit de Alexandru Solomon: „Am pus Europa Liberă în hol la Parlament. A fost un eșec lamentabil; în scurtă vreme, în doar 5 minute, ne-au spus că îi deranjăm și ne-au dat afară”. (C.S.)

Viitorul antropologiei vizuale, filmulețul germanului Martin Gruber, a fost proiectat în sala mică a Festivalului, în prezența unui public numeros. Filmat

formează realității ultramoderne, își pune întrebări în legătură cu viitorul cinematografului în general, atâta vreme cât oricine poate realiza azi un film, dar foarte puțini se gândesc serios la mesajul pe care vor să-l transmită spectatorilor înainte de a porni la drum. Astfel, filmul, deși durează doar 15 minute, ridică întrebări și constituie un bun material de gândire pentru orice om interesat de domeniul antropologiei vizuale. Discuția cu Gruber, ulterioară proiectării, a fost neașteptat de animată, intervențiile lui Michael Yorke sau ale unui tânăr regizor transformând evenimentul într-o adevărată dezbatere pe tema viitorului antropologiei vizuale, constituind deci, într-un fel, o continuare a celor prezentate în film. (A.R.)

Documentarul chinezesc A Ferry Tale de Kwan Man-Hin. Un montaj de momente frumoase din viața portului Victoria din Hong Kong; foarte poetic, foarte lent, cu muzică tradițională chinezească și artificii de stil care ar putea părea gratuite. Dar când, după film, regizorul a expus pe scurt povestea, am realizat că ceea ce pare gratuit sau prețios vine din sensibilitatea pur asiatică, pe care puțini o înghit sau o înțeleg. Am aflat că filmul spune istoria demolării portului Victoria și a tumului cu ceasornic, în scopul construirii în acest spațiu a unui mall. Tânărul regizor a vorbit despre lupta dintre economie și tradiție și a afirmat cu mândrie că, pornind de la acest trist eveniment, tinerii au

Alexandru Solomon. Premiera filmului documentar Cold Waves, de luni seara, a stârnit reacții puternice, și personajele lui Solomon, prezente în carne și oase, s-au grăbit să răspundă. Jurnaliștii au sărit cu întrebări, care s-au axat, în special, pe povestea prezentată în documentar, pe istoria postului de radio Europa Liberă, pe viziunea și parti-pris-urile filmului.

E un film imparțial despre Europa Liberă? Se pare că nu! Emil Hurezeanu a ținut să aprecieze „omagiul antipateic”, „perspectiva subiectivă, modernă, pentru oamenii tineri” a filmului. Nestor Rateș a văzut, în schimb, „un film făcut cu mare măiestrie, care nu exagerează, nu vine cu diatribe, cu elogii”. Mai mult, fostul director al Europei Libere, din 1989, a apreciat obiectivitatea documentarului, „în stilul Europei

să răsbundă. A spus doar că și el, înainte de Revoluție, se afla în aceeași situație, nu-l interesa politica.

A intervenit, în schimb, Emil Hurezeanu. Calm și doctoral până în acel brusc, analizând, cu detașare, propria istorie trăită, s-a aprins, brusc, la aceste întrebări. Sigur că unii erau răi și alții buni, din moment ce au avut loc atentate cu bombă, realizatorii primeau non-stop scrisori de amenințare, prin tot felul de intermediari ai Securității, și patru redactori au fost asinați! Argument de bun-simț, clar ca lumina zilei, ceea ce nu pot spune despre tirada domnului Hurezeanu vizavi de lipsa de interes a tinerii generații pentru chestiunile politice. Tinerii (adică adolescenții) ar trebui să se implice, să își ia soarta în propriile mâini, să se informeze, să lupte. Pe vremea când colegii săi de

la o conferință din 2001, pe vremea când acesta era încă student la o universitate de antropologie, Viitorul antropologiei vizuale surprinde reacțiile unora dintre cei mai importanți cinești antropologi ai tuturor timpurilor. De la Jean Rouch (cel mai cunoscut realizator de cinéma-verité) la Jay Ruby și Ian Dulop, fiecare dintre aceștia răspunde sincer întrebărilor foarte tânărului (pe atunci) lor coleg. Se discută problema noilor tehnologii, a viitorului documentarului antropologic, pentru ca în final să fie amintite programele prin care această disciplină va ajunge mai populară în rândul noilor generații. Nu aveau cum să nu fie interesante intervențiile tuturor acestor cinești, de la Rouch, care nu vrea să audă despre noile camere digitale, considerând că un regizor adevărat trebuie să filmeze pe peliculă, la Dulop, care, deși se con-

știent că tradiția și cultura sunt mult mai importante decât forțele economice distructive. Feribotul funcționează încă, dar portul nu mai este la fel de boem și strălucitor cum era odată. Regizorul a adunat câteva impresii și întâmplări povestite de călători și le-a pus cap la cap, într-un filmuleț de 17 minute, în bună parte pe peliculă de 8 mm, pentru că lasă impresia de anii '80, când portul era încă populat și colorat. O dată explimate toate aceste lucruri, nu mi s-a mai părut nimic prea poetic și fără sens. Am înțeles, însă, că publicul din China probabil l-a receptat fără probleme, în timp ce publicul de aici a avut nevoie de explicații, de cineva care să „traducă” emoția și să încadreze povestea în spațiu-timp-cultură. (M.V.)

**Miruna Vasilescu,
Andrei Rus, Cătălin Sturza**

Prirechnyy – The Town that No Longer Exists

de Tone Grotjord, Norvegia, 2006, 52 min.

Ce-ți rămâne de făcut atunci când afli că orașul tău nu mai există, deși tu încă locuiești în el? Premisa din *Prirechnyy – The Town that No Longer Exists* pare desprinsă din poveștile lui Bohumil Hrabal sau Milan Kundera. Într-un oraș minier sovietic construit în anii 1950, astăzi aproape complet părăsit, câteva familii de bătrâni se încăpățânează să rămână în casele lor (mai bine zis în propriile lor apartamente tip „cutie de chibrituri”). Interioarele altădată impozante, monumente ale noii prosperității comuniste, sunt în 2006 exterioarele împânzite de iarbă. Pe bulevardele de blocuri luminate de șiruri de felinare nu mai circulă astăzi aproape nimeni. Atunci când vrea să se înscrie într-un concurs național, un localnic primește vestea că orașul lui nu mai există și că, prin urmare, nu poate înscrie o adresă valabilă.

Miercuri, sala B, 21:00
Vineri, sala A, 10:00

Demersul regizoarei Tone Grotjord aduce în actualitate o problemă acută în toate țările foste comuniste, din Europa sau din Asia Centrală. Cine (sau, mai degrabă, ce) sunt milioanele de oameni care, mutați sute sau chiar mii de kilometri la fluturarea unui deget peste o hartă, se găsesc azi într-o lume în care nimic nu mai seamănă cu ordinea perfectă care le-a guvernat viața? Folosind cadrele statice, construite în paralel cu vocile bătrânilor reticenți, confuzi și, în definitiv, complet pierduți din *Prirechnyy*, regizoarea spune o poveste despre trecut, în care ceea ce se întâmplă în prezent e privit de toate personajele documentarului ca un vis urât, o fantezie care trebuie să ia sfârșit din moment în moment: fiii să se întoarcă acasă, mina să se redeschidă, bărbaiții să devină din nou atenți și fermecători. Cu atât mai derizorie pare, în această comunitate formată dintr-o mână de oameni, disputa legată de sărbătorirea Victoriei din 1945: deși

împuținați și rămași relicve vii ale unor vremuri de mult apuse, cei de aici se îmbracă frumos și țin serbări în fiecare an, de 9 Mai. Din comentariile tuturor, se desprinde nostalgia după gloria sovietică și ranchiuna față de femeia lituaniană care vrea să țină sărbătoarea cu două zile mai devreme. *Prirechnyy – The Town that No Longer Exists* te face să te gândești, indirect, la povestea soldatului japonez care, la câțiva ani de la terminarea celui de-al Doilea Război Mondial, încă lupta de pe o insulă împotriva dușmanilor de acum deveniți prieteni. Iar hilarul situației administrative nu poate să fie decât o excelentă metaforă de folosit într-o operă de ficțiune: culmea e că, pe măsură ce ultimii locuitori din *Prirechnyy* se vor stinge, absurdul de azi va deveni normalul de ieri. Istoria nu are răbdare, ci doar o infinită doză de umor și ironie: aceasta pare să fie lecția paradoxală pe care o ascunde filmul lui Tone Grotjord.

Toma Peiu

Milky Way

de Ivana Mladenovic, România, 10 min.

“Din bube, mucigaiuri și noroi, iscat-am lapte bun de vaci și oi” – acesta ar putea fi motto-ul filmului Ivanei Mladenovic, studentă în anul III la secția de Regie film, UNATC. O carcasă de avion, o groapă de gunoi (de fapt, un maldăr gigantic), deasupra căreia se învârt o mulțime de păsări în căutare de mâncare, un (bănuț) miros pestilential. Acesta este cadrul în care pasc (ilegal) turmele de oi și vaci a doi ciobani, Mihai și Titinel. Laptele produs de aceștia este pus în sticle de plastic și vândut în cartiere, unde este apreciat de toată lumea, fiind comparat cu cel cumpărat din magazine, mai scump și inferior calitativ. Documentarul, care are deja un

Miercuri, sala B, 15:00
Joi, sala A, 10:00

premiu la un festival american și a fost difuzat parțial pe un post TV, se axează pe viața solitară a celor doi ciobani. Cel mai tânăr își dorește cu disperare o soție și, pentru el, nu este important felul în care aceasta ar trebui să arate. Cel de-al doilea este un bătrân care a ajuns să preferă tovărășia animalelor celei a semenilor săi. Pronunță cuvintele cu greutate, ca și cum îi exercițiul vorbirii îi este tot mai străin. Nu poate vorbi decât despre animale sale: când i s-au îmbolnăvit, când au fost lovite de tren, cât de inteligente (sau nu) sunt. Vitele au nume: Stela, Negruța, Rândunica sau Casandra. La numai câțiva kilometri de București, Miorița se rescrie sub aripile ruginite ale unui avion.

Jean-Lorin Sterian

Every Good Marriage Begins with Tears

de Simon Chambers, Marea Britanie, 2006, 62 min.

Dacă vrei să vezi cât de subțire poate fi linia dintre documentar și comedie romantică, atunci filmul *Orice căsnicie reușită începe cu lacrimi* al britanicului Simon Chambers este în mod sigur opțiunea perfectă ca să vă începeți călătoria inițiativă în lumea de neînțeles a femeilor pe cale de a se căsători. Care, ce-i drept, poate fi în același timp fascinantă și înspăimântătoare, în funcție de câte probleme nerezolvate aveți cu luarea angajamentelor. Acum, dacă am menționat comedie romantică la început, să nu credeți că avem de-a face cu o Bridget Jones în versiune bengaleză, deși surplusul de greutate și familia plecată în campanie de pețit nu lipsesc din acest film. Umorele acestui documentar relaxat și care te lasă la final cu inima ușoară, în pofida titlului, rezultă mai puțin din conflictele dintre generații sau ciocnirea dintre civilizații, ci mai degrabă din implicarea evidentă a regizorului în viața sentimentală a

celor două surori musulmane care încearcă să împace viața de plăceri londoneze pe care o duc în țara de adopție și regulile stricte care le așteaptă acasă, în Bangladesh. Planurile de îmbogățire ale tatălui celor două fete (Shahanara, de fapt fiica mijlocie și rebela declarată a familiei, și mezină Hushnara, practicantă devotată și aparent obedientă) le obțin celor două fete doar o derogare temporară de la datoria lor de fiice supuse, care trebuie să-și facă părinții fericiți acceptând să se căsătorească cu un străin ales de familie.

Miercuri, sala A, 23:15

Filme făcute pe tema căsătoriilor aranjate sunt o mulțime, și-n mod sigur numărul documentarelor nu poate fi nici el mic, dar *Orice căsnicie reușită începe*

cu lacrimi are o abordare atât de atașantă, încât ajungi la un moment dat să vrei să afli mai multe despre prietenia dintre regizorul Simon și cele două fete, în paralel cu zbaterea lor zadarnică în chinurile încercării de a descoperi marea iubire (visul oricărei fete) și a-și găsi locul în comunitatea din care fac parte (visul oricărei părinte). Din fericire pentru noi, regizorul simte această curiozitate a spectatorului și are destulă de multă intuiție ca să știe când și cum să facă trecerea de la regizor și operator la personaj. Rezultatul e o oră de documentar care pare mai mult o discuție relaxată la un ceai cu niște prieteni despre câțiva amici comuni pe care nu i-ai mai văzut de mult, decât o incursiune (groaznic cuvânt) într-o lume care are nevoie să fie explorată, sondată sau exemplificată.

Andrada Romagno

Astra Film, the international festival for author-driven documentary films in Romania

 Interview with Csilla Kató, coordination and programming director

How did you organize the structure of the special programs of the Festival?

This year we've tried, through the special programs of the festival, to bring to the foreground the very region we live in, Transylvania, as shown in documentary films, but also the portraits of two directors who have worked in exotic countries such as India and New Guinea. We also wanted to emphasize the way in which documentaries from important TV channels, such as BBC and ARTE, have presented the image of the Eastern Europeans to the Western world. There is also an exquisite program: films and music from the transhumant shepherd cultures in the world. I think the festival is not all about the rush for prizes and the competitions. The documentary film is capable of presenting us the contemporary social realities that we rarely have the chance to get to know.

A central feature of this year's edition of Astra Film Fest is the section "My Transylvania". What is the purpose of this section?

First of all, we have tried to show life as the four nationalities of Transylvania (the Romanians, the Roma, the Hungarians and the Saxons) see it and live it; we have selected films with subjects concerning the rural area, as well as the urban one.

Astra Film Fest has already entered a network of festivals of documentary film and anthropology. Which is its place in this network?

If we were to establish the place of Astra Film Fest among the European festivals, it should be ranked, first of all, in the section of documentary film and visual anthropology, such as the long established "Cinéma du Réel" in Paris and "Vision du Réel" in Nyon, Switzerland. I mentioned "Cinéma du Réel" because this festival has also had in its initial editions the title "festival of visual anthropology", and here and there the subtitle "anthropological" or "sociological" is used to signal the fact that this is not about television documentaries. Ever since its beginning, in the early '90s, Astra Film Fest has had this particularity, and the subtitle "visual anthropology" was kept in order to tell apart the television documentaries which have specific characteristics. Starting with the year 2000, Astra Film is the international documentary festival which focuses on films which present their theme filtered through the sensitivity of the researcher, the anthropologist or the sociologist (but those who don't have a degree in this field can also make these documentary films).

All our feedback shows that, in the network of anthropological festivals from Europe, Astra Film is the largest, the most dynamic and the

most original festival, particularly because it has found the way to reach a larger audience, through its programs and its organization, and not confine itself to a mere academic reunion. Through the programs, the quantity and quality of the selected films, the renown of the jury members, Astra Film Fest has become a meeting place where authors of creative documentaries or TV productions (independent or belonging to the academic world) feel like home. Moreover, a prize won at Astra Film is highly rated in documentary projects abroad.

This year, for the first time in Romania, Astra Film Fest offers the Internet users who are interested in the documentary film, the possibility to watch online, during the festival, a selection of five productions illustrative for the genre. How do you think

the public will react to such an original initiative?

First of all, I would not say that the five films available on the Internet are necessarily representative. These are two Astra Film productions (On The Road and The Curse of the Hedgehog by Dumitru Budrala), as well as the films The Fat to the Bed, The Slim to the Ball (a skilfully made Polish documentary concerning the problems of fat women), Eunuchs: India's Third Gender by Michael Yorke, a film which introduces us to the life of Eunuchs (a striking reality) and the documentary For God's Sake, about the supposed crucifixion of a nun in a Moldavian monastery. Through his program, we would like to test how many participants we can mobilize, how many people will watch these films on the Internet.

The Lamenters

 directed by Ada Domin, Romania, 2007, 35 minutes

The wooden churches, the cheerful cemetery from Sîpînița, the traditional costumes and customs are the head of the list among the values from Maramureș. One of the customs is lamenting the dead with elaborated lines and with experienced lamenters. Among them those from Sîpînița are the best. It has been written and talked a lot about the cheerful cemetery, but too little is known about the lamenters. Eventually they succeeded to be part of the film.

The film, made by Ada Domin, a very young TV show producer at AXA TV (Baia Mare), is a short documentary. She graduated Biology-Chemistry and then she started working in television (when she was 22 in 2005), searching for subjects in the villages from Maramureș. In 2007 Ada Domin won the best prize awarded by the Romanian Press Club, for a reportage dealing with the way people from the village Ocolis perceive the memory of Ceausescu. In the same year she also realized this documentary

about the way a group of lamenters from the village Sîpînița understand the tradition they preserve and the profession they perform.

When I say that lamenters train or perform a profession I stick close to the meaning the city dwellers give to these terms. The lamenters from this documentary have been learning how to lament the dead for all their life and are always improving their skill. They are aware of their purpose in the village and they know that villagers expect them to tell each life in part as concisely and artistically as they can.

The quality of the film is the fact that it pictures, through a very relevant moment – a meeting of the lamenters – some essential details from the core of a closed vocational group. The women gathered in a room full of dowry easily show the artifice and the rules of their skill. They talk freely, tell jokes and sing.

During Astra Film Fest, the film can be watched at the video bar of the Festival.

They don't notice the presence of the camera – it seems it doesn't bother them at all. Each of them recalls when and how "it has been sung", how easily she remembered the song, what lines she came up with. It is not about an old women's bubbling; it is an authentic soiree about interpretation and versification. Their art or their profession is partly real, knowledge of lines and acting, and partly training. The number of dead taken to the cemetery is a real record, and each life with its beginning and end is an opportunity for a performance in front of the villagers.

The Lamenters doesn't open to the tradition of an ethnographic area, but it closes very well around a guild. Thus, the film presents the room of some actresses who know that, although words and rimes come easier "if there is bitterness in your soul", it is important to repeat and to prepare everything in detail, "lest you should make a fool of yourself".

Cătălin Sturza

No Longer Achmed

directed by David Deri, Israel, 2007, 54 minutes

No longer Achmed belongs to that category (not very rare and quite appreciated by the audience) of documentaries which deal with the always present Israeli-Arabic problems. However, the thing which makes it go beyond the usual pattern is the slightly unusual angle he uses to present a familiar conflict which seemed to have been exhausted a long time ago: in this particular case we are not presented with two clearly defined sides fighting for religious causes or for a strip of land, but with an interior conflict of an individual struggling to bring peace to the worlds he is living in instead of separating them for good, the conflict of a man eager to erase borderlines instead of drawing them more clear.

The main character of the film, the former Achmed and the present Meidan, is a young Bedouin who one day decides to step over the threshold separating the Arabs from the Jewish community in Lotem, and to adopt a life-style inaccessible to most Arabs having the same age and background as himself. His identity crisis deepens even more the distance between the two worlds into which he decides to separate his life: the modern one, full of new and appealing things, and the tra-

ditional Arabic one, devoid of complications and existential anxieties, but at the same time devoid of aspirations.

But for his grandmother, his entire family refuses to understand his choice and takes this change as a personal insult. Nevertheless, Achmed / Meidan finds an adoptive mother in the Jewish community, plus a job to which no Arab could aspire (because it implies the unconditional trust of the Jewish people, and not due to any kind of special social status). The only thing which is truly not working out for him is the total and absolute absence of "female companionship": unfortunately for our hero, neither Arab girls, nor Jewish ones find attractive his identity crisis, his religious doubts or his unending wavering between civilizations. The rootless young man has only one solution: to resort to virtual dating services and to go through a long series of blind dates.

The ever-present symbols of the film are represented by gates, barriers and escape gateways, and there aren't few the frames in which we see Achmed / Meidan looking through metal grates, closing or opening doors to which he could only draw near in the past, like a probing and frightened animal. In fact, the most appropriate comparison in this case would be to one with Janus, the Roman god of beginnings and endings, the protector of frontiers and passage ways. Just like Janus, Meidan constantly lives his life

looking towards two completely different directions, wavering between two facades, one facing the past and the other the future, being forever incapable of choosing one destiny.

Unfortunately, this tendency to bring forth the discrepancy between the life styles which makes it hard for Meidan to choose if he wants to go all the way and convert to Judaism, or if he wants to go back to his Arabic roots, tilts too much in favour of the adoptive Jewish warmth, inspiring a touch of prejudice against the Bedouin clan so keen to reject the change: the Arabic family is almost always shot in a claustrophobic manner, as if to enhance the suggestion that the stone walls which oppress them will not be removed too easily. However, the thing that saves this documentary from too much subjectivity is Meidan's steadfast hesitancy when it comes to taking decisions: in the end, what could be taken for a return to the origins is only one step towards the next level – changing the roof over one's head cannot guarantee a lighter sleep, it can only mean changing your interlocutor for those long sleepless nights.

Andrada Romagno

During Astra Film Fest, the film can be watched at the video bar of the Festival.

On a Tightrope

directed by Petr Lom, Norway-Canada, 2007, 70 minutes

Screenings: Wednesday, Hall A, 10 P.M.
and Saturday, Hall B, 1:10 P.M.

A tightrope and a bamboo walking stick for equilibrium. A group of children who don't want anything else but to practice freely their acrobatics and religion in the middle of their small community. The Muslim Urjhus in North-Western China are one of the 56 nationalities in the country; they could not practice their religion for the past 50 years. What is interesting about this minority is not the drama of the oppression but the perseverance and the skill Muslims show facing passively and hostile regime which lasts for a couple of generations.

Urjhus children only have two ways of obtaining social recognition. Either they do very well in school or they become masters in tightrope walking. The determined serenity they firstly consent in front of the law not to practice any kind of religion in school but then gathering to pray to Allah in the same classroom cannot emotion us. Their Jihad actually means the tightrope walking itself which is to them more than acrobatics or an eccentric hobby – as it is usually regarded in the European cultures. Tightrope walking means for a young man discipline, resistance, equilibrium, development of willingness and the ability of adaptation. This behavior is a credo which Urjhus refuse to give up, even in the poverty imposed by social, political and religious marginalization at which they are oppressed by the Chinese authorities. Nothing can shutter their consistency, not even the departure of their teacher can determine the real fighters to give up.

The Czech Petr Lom, rewarded at Astra Film Fest 2006 for his first documentary, *Bride Kidnapping in Kyrgyzstan*, shoots a

hybrid-genre, mixing reportage, research and social panorama about his heroes' world that he intercepts during the school time at their chatting but also during the training for tightrope walking. Until the end, Lom stays faithful to the reality of his narration, a narration which is, more or less, tolerated by the Chinese authorities, who try to obstruct the filming, as the beginning of the documentary shows. However, the film not only strives but it succeeds to capture very well, through images and words, that power of specific Chinese nature of his heroes. The feeling transmitted by the short interviews with children is that they could train and walk on the tightrope till they reached Africa, if their tradition would demand them to do so. Lom doesn't shoot, he narrates. The intensity of his documentary lies in the individualization of the characters and the picturing of the social context rather than in the frames' make-up or in the experiments in editing. As if he wouldn't want to change at all the message he has to transmit, Lom chooses the visual simplicity, allowing the people and the facts to express themselves. And this because the truth in general, honesty and freedom of expression represent the unsatisfied needs of the last 60 years of Chinese history. Thus, paradoxically through the conventionality of his names, Lom points out exactly the natural state which lacks entirely from the Chinese horizon. Eventually, unobtrusive and without emotionally luring the audience, Petr Lom pleads for the truth by using the truth. And this cannot but produce a bracing experience and immediately win over any honest audience.

Toma Peiu

Echipamente profesionale Sony, pentru prima dată în România

Interviu cu Dana Doia, Business Development Manager, Divizia de producție Sony

De ce se implică compania Sony în Astra Film Fest?

Astra Film este un festival de elită, cu o notorietate deja câștigată, unde se intersectează multe categorii ale publicului nostru, de la studenți la mari producători. Divizia Sony Production îi vizează în special pe realizatorii de film, care vor avea ocazia, pe durata acestui festival, să descopere niște echipamente digitale pe care, poate, nu le-ar mai întâlni nicăieri în România sau în altă parte. Nu numai că vor vedea aceste echipamente expuse aici, dar vor putea să le și încerce și să le folosească, să primească explicații, să ia contact direct cu ele.

Ce echipamente, ce categorii de produse prezintă Sony la Astra Film Fest?

Sunt unele produse care sunt deja cunoscute, pe care noi le-am adus doar fizic aici, pentru ca oamenii să le încerce și să vadă cum funcționează. Sunt și produse la care cei care vin la Festival nu s-ar fi gândit, și de aceea noi le aducem, le prezentăm, facem demonstrații; ideea e ca oamenii să vadă la ce se folosesc, pentru ce se folosesc și, la un moment dat, să asiste la o prezentare dedicată acestor produse. Cele despre care vorbesc sunt, mai întâi, un ministudio de editare și de emisie, care face, practic, treaba unui întreg studio de televiziune. Acesta poate fi folosit și de producătorii medii, mergând până la o televiziune profesionistă. Este un echipament modular, care poate fi completat și care acoperă nevoi variate, de la cele ale unui studio până la cele ale unei întregi televiziuni. Al doilea produs cu care venim este carul cu camera F23, specială pentru cinematografie, care filmează în format digital, High Definition. Camera a fost lansată de Sony în primăvara acestui an în America și va fi prezentată în fața Casei de Cultură din Sibiu în dimineața zilei de vineri, 26 octombrie. Camera F23 poate fi văzută acum pentru prima oară în România.

Sunt produse accesibile unor realizatori de filme din România sau sunt echipamente high cost?

Sunt, într-adevăr, produse high cost, însă realizatorii care vin aici au posibil-

itatea să le vadă și să se gândească dacă și cum le-ar putea folosi în viitor. Pe de altă parte, dacă vor trece de la filmul documentar la filmul de ficțiune/comercial, își vor aminti că au văzut cândva la Astra Film o cameră High Definition și se vor gândi, poate, de două ori în momentul când vor hotărî dacă vor filma pe peliculă sau în format digital.

Format digital sau format analog? Ce vor folosi realizatorii de film documentar, spre ce se îndreaptă piața?

Eu cred că piața se îndreaptă către digital. Acum aș putea să comentez vizavi de ceea ce le place să folosească: fie casetă, fie display profesional, fie memory stick. Sunt trei elemente care permit fiecărui producător în parte să decidă cum se simte el mai bine și cum e mai rezonabil, din punctul de vedere al timpului și al costului. Sony vine aici în întâmpinarea producătorului cu o gamă completă de produse; acesta își va alege singur ceea ce îi convine. Trebuie să țină cont și de faptul că, atunci când folosește pelicula, costurile acesteia pot acoperi costurile camerei, și de timpul pe care îl va consuma pentru editare; mai mult, în format digital, o scenă va putea fi revăzută imediat și rețușată la fața locului, dacă e nevoie, pe când o secvență pe peliculă nu va putea fi vizionată și, eventual, rețușată decât mai târziu. Apoi, tehnologia digitală evoluează, calitatea este din ce în ce mai bună.

E al doilea an în care filma Sony cooperează cu Astra Film Sibiu. Prin ce s-a implicat în realizarea ediției din 2007?

Sony a făcut tot posibilul să aducă un punct de interes local aici, în Sibiu. Pe lângă faptul că vin să vadă filme documentare sau să participe la un festival de film, cinefilii sau producătorii vor avea ocazia să vadă și să testeze, pe viu, niște echipamente. Încercăm să ne concentrăm cât mai bine efortul în timpul acestui festival și ne implicăm atât cu sufletul, cât și cu dorința de a fi în fiecare an mai bine, mai bine, mai bine. Privim la greșelile de anul acesta, pentru a nu le mai repeta anul viitor.

Cătălin Sturza

sponsor principal:

SONY

parteneri:

sponsori:

cu sprijinul:

parteneri media:

